

TEXT. XXIX.

Quando algun hijo, ò hija viniere á heredar, ò partir los bienes de su padre, ò de su madre, ò de sus ascendientes, sean obligados ellos, y sus herederos á traer á colacion y particion la dote, y donacion propter nuptias, y las otras donaciones, que ovieren recebido de aquel cuyos bienes vienen á heredar. Pero si se quisieren apartar de la herencia, que lo puedan hacer: salvo si la tal dote, ó donaciones fueren inoficiosas; que en este caso mandamos, que sean obligados los que las recibieren, ansi los hijos y descendientes en lo que toca á las donaciones, como las hijas y sus maridos en lo que toca á las dotes, puesto que sea durante el matrimonio, á tornar á los otros herederos del Testador aquello en que son inoficiosas, para que lo partan entre sí. Y para se decir la tal dote inoficiosa, se mire á lo que excede de su Legitima, y Tercio y Quinto de mejoría, en caso que el que la dió podia hacer la dicha mejoría quando hizo la donacion, ò dió la dicha dote; habiendo consideracion al valor de los bienes del que dió, ò prometió la dicha dote, al tiempo que la dicha dote fue constituida ò mandada, ò al tiempo de la muerte del que dió la dicha dote, ò la prometió, do mas quisiere escoger aquel á quien fue la dicha dote prometida, ó mandada: Pero las otras donaciones, que se dieren á los hijos, mandamos, que para se decir inoficiosas, se haya consideracion á lo que los dichos bienes del Donador valieren al tiempo de su muerte.

Id est:

Quando filius quispiam aut filia venerit ad hereditatem, aut ad divisionem bonorum paternorum, aut maternorum, aut avorum, sint obligati ipsi & eorum heredes adferre in collationem & partitionem dotem, & donationem propter nuptias, alias que donationes, quas ab eo acceperint cujus bona in hereditatem capessunt. Verum si eis libuerit hereditati renunciare, eis liceat: nisi ejusmodi dos, aut donationes fuerint inoficiosas; nam in eo casu precipimus, ut qui eas receperint, tam filii & descendentes quantum ad donationes, quam filia & earum mariti quantum ad dotes concernit, etiam si id fuerit durante conjugio, teneantur reddere ceteris heredibus testatoris id in quo fuerint inoficiosas, ut illud inter se dividant. Et ut ejusmodi dos dici possit inoficiosa, estimetur, & respiciatur ad id quod

excedit Legitimam, & tertii & quinti augmentum, vel meliorationem, modo is qui dedit, poterit facere ejusmodi augmentum, cum fecit predictam donationem, aut dedit predictam dotem, habito respectu ad estimationem bonorum ejus qui dedit aut promisit predictam dotem, cum ea fuit constituta aut legata, aut cum obiit is qui illam dedit aut promisit, prout ei cui promissa aut legata fuit magis libuerit. Alia vero donationes, quæ filiis fuerint factæ, precipimus, quod ut dici possint inoficiosas, habeatur respectus ad estimationem bonorum donatoris quo tempore obierit

COMMENTARI II

In Legem XXIX.

SUMMARIUM.

- 1 Quibus modis accipiatur istud nomen collatio?
- 2 Quæ sit ratio inductiva collationis?
- 3 Collatio an habeat locum ex testamento & ab intestato?
- 4 An teneantur filii conferre ea quæ sunt relicta in testamento?
- 5 Si filii sint inæqualiter instituti, an ille qui in vita patris aliquid recepit, teneatur conferre?
- 6 Quæ persona teneantur conferre?
- 7 Si avus dedit dotem, vel quid aliud nepoti, patre mortuo, an teneatur conferre?
- 8 Filius, vel filia, quæ renunciavit successioni patris, si postea instituat à patre, an teneatur conferre?
- 9 Inter ascendentes an habeat locum collatio?
- 10 Quæ bona sint conferenda?
- 11 An omnia bona profectitia conferantur?
- 12 An donatio ob causam conferatur?
- 13 Dos, vel donatio propter nuptias an conferatur?
- 14 An illud, quod datur pro filia ingrediente in Religionem, conferendum sit?
- 15 Si pater donat & tradit aliquas vestes & ornamenta sponsæ vel uxori filii, an filius teneatur conferre?
- 16 An expensæ, quas pater vel mater fecit pro filio in studio, debeant conferri?
- 17 An libri conferantur?
- 18 An pater teneatur sumptus & expensas ministrare filio studere volenti, & possit pater ad hoc per filium compelli?
- 19 Si pater solvit aliquid pro filio, redimendo eum ab hostibus, an conferatur?

- 20 Si pater solvit pro filio pœnam pecuniariam in qua est condemnatus, an conferat?
- 21 An militia, quam pater emit filio, debeat conferri?
- 22 Quando confertur estimatio alicujus dignitatis, an debeat fieri estimatio attento tempore mortis patris vel matris, vel attento tempore quo fuit quasita dignitas?
- 23 Si est facta donatio à patre vel matre propter benemerita, an conferatur.
- 24 An lucrum, quod filius acquisivit de bonis parentum, debeat conferri.
- 25 Si filius non gessit negotia patris, nec aliquid acquisivit ex pecunia ejus, sed vivo patre surripuit, vel furatus est pecunias, an teneantur conferre?
- 26 Donatio simplex facta à patre an conferatur?
- 27 In casu quo ista donatio debeat conferri, ex eo quod pater dixit quod conferatur, an debeat dicere tempore factæ donationis, vel ex intervallo?
- 28 An donatio simplex in dubio censeatur data pro Legitima?
- 29 Si pater remittat filio in potestate usum fructuum bonorum adventitiorum, an teneatur filius fructus perceptos conferre?
- 30 Si donatio simplex prius computetur & conferatur in Legitima, an in residuo videatur filius melioratus, an vero tota donatio conferatur in Tertio & Quinto?
- 31 Quæ requirantur ad hoc ut habeat locum collatio?
- 32 An ille qui non vult succedere, debeat conferre?
- 33 Si donatio est inoficiosa, an conferatur, licet filius vellet se abstinere ab hereditate?
- 34 Quid si pater dedit dotem immensam, quæ excedit Legitimam, & 3. & 5. an teneatur conferre, licet vellet se abstinere ab hereditate?
- 35 Quod tempus debet inspicere ad hoc ut donatio vel dos data filio vel filia dicatur inoficiosa?
- 36 Qualiter, & quibus remediis sit conferendum?
- 37 Jus conferendi an transeat ad heredes?
- 38 Quid sit computatio, & quibus casibus fiat?
- 39 Differentia inter collationem & computationem.
- 40 An donatio propter nuptias, vel dos, vel quid simile de sui natura computabile, computetur nepotibus in Legitima?
- 41 Si avus dedit dotem, vel donationem propter nuptias nepoti vel nepti vivente patre, an conferatur ab ipso suo patre, succedendo avo patrique suo?

Nota singularem dispositionem hujus legis in isto Regno in materia collationum, quæ subtilis & quotidiana est: quam magistratim intendo tractare. Pro cujus perfecta intelligentia & declaratione quæram primò, quid sit collatio? Secundò, quæ sit ratio inductiva collationis? Tertio, quæ personæ teneantur conferre, & quibus sit conferendum? Quarto, quæ bona sint conferenda? Quintò, quæ requirantur ad hoc ut habeat locum collatio? Sextò & ultimò, qualiter sit conferendum, & quibus remediis compellatur quis conferre?

Quoad primum dico, quod istud nomen collatio variis modis accipitur in jure nostro: Nam aliquandò dicitur Beneficii Ecclesiastici assignatio, ut in cap. fin. de Institutionib. Aliquandò dicitur munerum publicorum impositio, ut in leg. Comperit. in fin. Cod. de Præscript. 30. vel 40. annor. & in leg. 1. Cod. de Episcop. & Cleric. & in Authentic. de Collatorib. collatione 9. & in leg. Quicumque. Cod. de Apochis public. lib. 10. & in leg. 1. de Collation. donator. eodem lib. 10. & in leg. 1. & per tot. Cod. de Collatione fundorum patrimonialium. & in leg. 1. & per tot. Cod. de Collatione fundorum fiscalium. Aliquandò accipitur pro divisione librorum, ut in libro Authenticorum, qui est divisus in novem collationes. Aliquando accipitur pro contributione priorum bonorum, & de ista loquitur materia nostra, & totus titulus, ff. de Collat. bonor. & Cod. de Collation. De collatione isto modo sumpta dico, quod Collatio est Rei propria in commune Latio, pro hereditariis portionibus dividenda: ita probat text. in leg. 1. ff. de Collat. bon. ibi: Ut sua quoque bona in medium conferant, qui apertunt paterna. text. in leg. 3. §. Julianus. ibi: Nam si bona à patre relicta, & emancipatorum in medium conferantur, & ita viriles partes summantur, &c. text. in leg. Filia dotem. Cod. de Collat. Cujus verba sunt: Filia dotem in medium ita demum conferre coguntur. text. in leg. Si soror. eod. tit. ibi: Cum bonis dotem confundi jubebit. text. in leg. Illam. eod. tit. in fin. ibi: Ut commixtis hujusmodi collationibus cum bonis mortuæ personæ, duas quidem partes nepotes vel neptes habeant, &c. Et ideo dixi in definitione Rei propria: quia si res esset testatoris vel defuncti, & communis heredum, non esset conferenda, sed dividenda, ut in leg. Filia licet. Cod. de Collat. & in leg. Certum. Cod. Famil. ercisc. cum similib. Item etiam quia bona aliena non conferuntur, ut in leg. Ea demum. Cod. de Collat. Et in expresso istam definitionem, licet sic non declaratam, ponit Glossa ordinaria in rub. ff. de Collat. bon. & ibi

ibi Alber. de Rosa, & communiter DD. antiqui, Azo. in *Summ. Cod. de Collat.* 1. col. numer. 1. Odofred. in *Rub. eod. tit.* & ibi Alexand. Jas. Philip. Dec. Curt. & Modern. Cyn. in *leg. Si emancipati. eod. tit.* 1. col. num. 4. & ibi Bart. 2. col. num. 2. Bald. pen. col. in *med. Salyc.* 2. col. in *fin. Corn.* 7. col. num. 13. Fulgos. 3. col. num. 4. Bart. in *leg. Pater filium. ff. de Collat. dotis.* 1. col. num. 1. Vital. Nemausens. in *tract. de Collat.* in 6. vol. 1. col. num. 2.

Quoad secundum, scilicet, quæ sit ratio inductiva collationis? Resolutivè dico, quod de jure antiquo ratio particularis & primordialis erat, quia de illo jure filius emancipatus non succedebat patri cum filio suo & in potestate; & postea de jure prætorio inductum fuit, ut pariter succederent, nulla inter eos facta differentia: & ex hoc resultabat maximum inconveniens & præjudicium filio in potestate, quia emancipatus auferebat sibi partem successionis, item etiam quicquid ipse acquireret sibi querebat, similiter etiam donatio sibi facta à patre statim valebat, & sibi querebatur; filius autem suus & in potestate nihil sibi acquirere poterat, sed patri; & donatio sibi facta à patre non valebat: & sic filius emancipatus in successione patris erat melioris conditionis quam filius suus & in potestate; cum habebat præcipua bona quæ ipse acquirebat, & bona sibi donata per patrem; filius verò suus & in potestate, non: Unde, in recompensam hujus injuriæ, & præjudicii, quod jus prætorium fecit filiis in potestate, statuit & decrevit ut solus emancipatus teneretur conferre filiis in potestate ea, quæ sibi non acquireret, si emancipatus non esset.

Hodiè tamen, cum uterque filius æqualiter succedat, ut in *leg. Meminimus. Cod. de Legit. hered.* & in *Authentic. de Hered. ab intest. venien. cap. 1.* & in *cap. Nullam verò. collat. 9.* & in *Authentic. In successione. Cod. de Suis & legitim. liber. (A)* Ratio vera, universalis, & inductiva collationis est propter æqualitatem inter fratres servandam, & invidiam & discordiam inter eos evitandam: argumento text. in *leg. Ut liberis. Cod. de Collat. text. in leg. Illud. eod. tit. text. in leg. fin. Cod. Commun. utriusque Judic.* Confirmatur, quia lex positiva in tantum justior & æquior est, in quantum se conformat cum lege divina, vel naturali, ut dicit Sanct. Thom. 1. 2. 95. quæst. art. 2. Sed de jure divino & naturali æqualiter defertur successio filiis, ut in *Epistola Paul. ibi: Si filius; ergo heres.* & *Levit. cap. 25. propè fin. & in leg. Inter filios.*

*Cod. Famil. erisc. & in leg. Cum ratio. ff. de Bonis damnator. & in leg. Scripto. versic. fin. ff. Unde liber. ergo meritò inducitur collatio, ut ista æqualitas inter eos serveretur, & reducantur ad debitam successionem de jure divino & naturali. Confirmatur etiam autoritate Philosophi, 7. ethicorum dicentis, quod filii sunt æqualiter pars suorum parentum: ergo jure naturæ debent esse æquales in successione bonorum. Rursum confirmatur, quia omnes filii repræsentant personam patris, & ejus persona & memoriæ per eos quodammodo conservatur & perpetuatur: text. est in *leg. Liberorum. in fin. ff. de Verborum signific. text. in leg. Lege 12. tabularum. Cod. de Legit. hered. text. in leg. fin. in fin. Cod. de Impub. & aliis. text. in Authentic. de Nuptiis. in princip. collat. 4.* ergo meritò lex positiva in quantum potest debet eos reducere ad æqualem successionem bonorum patris: Et in effectu istam rationem, licet certè non sic fundatam nec confirmatam, ponit Azo. in *Summ. Cod. de Collationib. col. 2. num. 2.* Bart. in *leg. Pater filium. ff. de Collation. dotis. col. 1. num. 2.* idem Bart. in *leg. Si emancipati. Cod. de Collat. 2. col. num. 3.* & ibi Cyn. col. & quæst. 2. Fulgos. col. 3. num. 4. & communiter DD. Bald. in *rub. ejusdem tit.* & ibi notabiliter Paul. de Castr. Jas. Philipp. Dec. Francisc. Curt. & communiter Modern. Alexand. in *leg. 1. ejusdem tit. Vitalis Nemausens. in dict. suo tractat. de Collation. 2. col. num. 5.* Et istam rationem ponit *lex 4. tit. 15. partit. 6.* Nec alicui videatur levis & parum urgens ista ratio invidiæ & discordiæ evitandæ: quia imò est fortissima & urgentissima, cum tot mala inter homines, & maximè inter fratres producat, ut autoritate & exemplis Sacræ paginæ comprehendere potest, ut patet *Genes. capit. 4.* ubi habetur, quod propter invidiam Cain suum fratrem Abèl interfecit: *Fratres enim erant & filii Adam & Eva, Cain Agricola, & Abèl Pastor ovium: Cain obtulit Domino de fructibus terræ, Abèl verò de primogenitis gregis sui; & respexit Dominus ad Abèl & munera ejus, non verò ad Cain nec ad munera ejus. Iratusque est Cain vehementer, dixitque ad Abèl, egrediamur foras; cumque essent in agro, consurrexit Cain adversus fratrem suum Abèl, & interfecit eum: & ait Dominus Cain, ubi est Abèl frater tuus? qui respondit, nescio, numquid custos fratris mei ego sum? Dixitque ad eum, quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra; nunc igitur maledictus eris super terram. Item etiam propter invidiam fratres Joseph eum interfece-**

re

(A) Vide Azeved. in *leg. 3. tit. 8. lib. 5. Recopil. num. 16.*

re decreverunt, (licet postea non fecerunt, sed venderunt Ismaëlitis 20. argenteis), tum propter benevolentiam quam pater Jacob erga eum ostendebat, tum etiam quia eis somnium quod viderat declarabat; in quo ipsi fratres intellexerunt, quod eis ditior atque superior futurus esset: ut patet *Genes. 37. cap.* ubi dicitur: *Quod videntes fratres ejus à patre plus diligi, oderunt eum, & dixerunt: venite, occidamus eum, & mittamus in cisternam, & dicemus quod fera pessima devoravit eum. Audiens autem hoc Ruben nitentur liberare eum, & dicebat, non interficiamus, sed projicite in cisternam: & sic fecerunt, & confestim viderunt Ismaëlitas viatores de Galaad, & Camelos eorum portantes aromata, & resinam, & stactem in Ægyptum, & extrahentes de cisterna venderunt eis pro dictis 20. argenteis.* Item etiam propter invidiam facta fuit contentio inter Discipulos Domini, quis eorum esset major? ut habetur *Luca cap. 22.* Item etiam, cum mater filiorum Zebedai petisset à Christo, ut unus ex filiis ejus sederet ad dexteram, & alius ad sinistram: audientes alii decem Discipuli indignati sunt de duobus fratribus, ut habetur *Matth. 20. cap.*

Item etiam in confirmationem faciunt ea quæ de invidia tradit & commutat Beatus Augustinus in *sermone 18. ad fratres in Eremo*, dicens: *Fratres mei desideratissimi nolite invicem invidere, sed studeat unusquisque Deo in cunctis placere: invidia enim omnes virtutes concremat, omnia bona dissipat, omnia mala generat. Attendite, quod ille invidus est, qui alienum bonum suum facit; & si facere non potest, clamat per vicos & plateas, & velut canis latrat, & ardet; sed primò seipsum more Phœnicis occidit: Quid enim agit Phœnix? nisi quia dum senescit ad partes calidissimas volat, ligna siccissima congregat, & lignis congregatis, aliis ligna percutit, & sic ignem accendit, & in eo se comburi permittit; ex quibus cineribus vermiculus nascitur, & postmodum Phœnix aliud efficitur: sic hypocrita facit, sic & invidus agit, cunctis diebus vita sua intrus & extrà seipsum comburens, seipsum infestans, seipsum vulnerans & vexans. O invide, quam paucos habeas amicos! & forsitan neminem, de cujus bono non doleas, & de cujus malo non gaudeas! meritò omni amico privari debes, eo quod de nullo amicorum bono gaudere probaris. O invidia, omni vitio pejor, & omni peiore deterior! O invide, qui nunquam quiescere potes! an ignoras quod omnis malitia habet aliquam sollicitatis umbram? sed tu ipsa invidia nequissima pestis tormentum sine refrigerio, morbum sine remedio, laborem sine respiratione, pœnam sine*

Anton. Gomez, ad *Leges Tauri.*

intermissione, famem sine saturitate semper habere videris. O invide, vermibus mortifere, qui in hadera Jona quotidie nasceris! O ignee serpens, quo Populus Israël pungitur. Hic est enim, fratres, bruchus, qui fructus terrarum depascitur: ipsa enim invidia est illa pessima tinea, quæ purpuramentum virtutum demolitur: arugo, quæ thesaurum sapientia depradatur: bruchus, qui terrarum virentia comburit; quia quicquid boni operis virescit in homine, penè pestis invidia perdit: Hæc est quæ Angelos de Cælo projecit: quæ hominem de Paradiso exulare compellit: quæ filios Israël in deserto percussit: quæ contra Joseph fratres armavit: quæ Danielem in lacum Leonum misit: quæ caput nostrum Cruci affixit: quæ Judam suspendi fecit.

Item invidia est illa fera pessima, quæ fidem tollit, concordiam dissipat, tertiam linguam multiplicat, justitiam disperdit, & omnia mala generat. Hæc est quæ Abel occidit: Adam oneravit: Pastorem suspendit: Petrum jugulavit, dum Christum negavit: Paulum decollavit, & Joannem: Stephanum lapidavit: Goliath prostravit: David decepit: muros Jerusalem evertit: Romam depulavit: Carthaginem destravit: Trojam devastavit. Hæc omnia B. Augustinus ubi supra.

Quod extende, ut procedat & habeat locum modò filii succedant patri ab intestato, modò ex testamento: quia licet de jure antiquo solùm ab intestato haberet locum collatio, ut in *leg. 1. 2. & quasi per totum. Cod. de Collationib.* tamen hodiè etiam habet locum ex testamento, nisi pater contrarium exprimat: text. est in *Authentic. Ex testamento. Cod. de Collationib.* Cujus verba sunt: *Ex testamento & ab intestato cessat dotis & aliorum datorum collatio, ita demum si parens hoc designavit expressim, &c.* text. in *Authentic. de Triente & semisse. cap.* Illud quoque *collat. 3.* quod probat argumentum à contrario sensu, quod est validissimum in jure, ut in *leg. 1. §. Hujus rei. ff. de Officio ejus cui mandat est jurisdict. cum similib.* nisi resultet absonus intellectus, vel legum correctio, ut in *leg. 2. Cod. de Condition. insert. & in leg. Conventicula. Cod. de Episc. & Cleric.* nisi aliàs lex nova nihil disponderet, ut in *dict. Authentic. Ex testamento. Cod. de Collationib.* secundum Modernos ibi.

Sed advertendum, quod contra hoc & totam materiam se offert pulchra & necessaria difficultas: Nam pater habet liberam facultatem & arbitrium inter vivos, vel in ultima voluntate relinquendi filio ex suis bonis quicquid vult, imò & cuilibet extraneo; dum tamen non tangat Legitimam aliorum: text. est in *leg. Cum*

T

qua-

quaritur. *Cod. de Inoffic. testament. text. est in leg. Parentib. eod. tit. text. in Authentic. Unde & si parens. eod. tit. text. in leg. 1. 2. & per tot. Cod. de Inoffic. Donationib. text. in leg. Filia cuius. Cod. Famil. erisc. Ergo filius qui donationem vel liberalitatem recepit, non tenetur eam conferre, sed habet præcipuam; cum videatur á patre in ea melioratus. Sed resolutivè respondeo, quòd illud est verum & procedit, quando constat de voluntate patris expressè, vel tacitè per aliquas vehementes & verisimiles conjecturas, de quibus infra dicetur, quòd voluit liberè donare, gratificare, & meliorare: secus verò aliàs in casu dubio; quia tunc tenetur conferre, quia potius videtur pater anticipare debiti solutionem, & velle compensare cum Legitima & debita successione, quam liberè donare & meliorare: Et ita procedant jura quæ inducunt collationem. Confirmatur etiam per text. cum materia, in *Authentic. Præterea. Cod. Unde vir & uxor. & in leg. Si cum dorem. §. Si pater. ff. Solut. matrimon. & ibi latè DD. ubi habetur, quòd legatum relictum creditori semper videtur relictum animo compensandi cum debito necessario proveniente ex legis dispositione, nisi aliud constet de voluntate disponentis.**

Intelligo tamen, quòd prædicti filii succedentes ex testamento tenentur conferre donata & habita á patre in vita: non verò ea quæ sunt sibi relicta in testamento; quia illa non conferuntur, sed habentur præcipua, ut in *leg. A patre. Cod. de Collationib. & in leg. Filiam. la. 2. eod. tit. & iste est verus sensus & intellectus prædictorum jurium; & in specie ita declarat Paul. de Castr. in *leg. 1. Cod. de Collationib. & Philipp. Dec. in Authentic. Ex testamento. eod. tit. in princip. (b)**

Item etiam est alia non minùs pulchra quam subtilis difficultas; nam prædicta clarè procedunt, quando filii sunt instituti simpliciter, vel æqualiter. Sed quid si inæqualiter sunt instituti; an ille qui in vita patris aliquid recepit, teneatur conferre? Et videtur quòd non: quia jam constat & apparet de intentione & voluntate patris, quòd non voluit inter eos æqualitatem servare, & cessat ratio fundamentalis inductiva collationis. Quod magis specificè pro-

bo: quia aut filius, qui aliquid in vita á patre recepit, est institutus in majore parte & portione quam alii; & apertè & verisimiliter videtur, quòd plus illum dilexit, & voluit ceteris præferre, & in bonis suis meliorare: ergo evidenter colligitur, quòd donata in vita voluit liberè concedere, & donare, & in eis meliorare; & per consequens non teneatur conferre: Aut filius fuit in minori parte & portione institutus quam alii; & tunc apertè etiam & verisimiliter videtur, & colligitur ex mente & intentione patris, habere respectum ad id quod in vita donavit, & velle illud compensare, & ideo minorem partem in testamento relinquere; & per consequens velle quòd non teneatur conferre. Sed resolutivè respondeo, quòd etiam in his casibus filius teneatur conferre, per prædicta jura *Authentic. quæ simpliciter & indistinctè loquuntur, & disponunt quòd ex testamento filius teneatur conferre. Nec obstat superior consideratio & difficultas: Quia pater benè voluit inæqualitatem servare inter filios in ipso testamento & institutione; non verò in bonis & rebus donatis in ejus vita: & æqualitas inter fratres servanda, quam jura attendunt, debet intelligi tantum quoad ipsa donata in vita, ut illa teneatur uterque filius ad invicem conferre; non quoad relicta in testamento vel ultima voluntate, nec quoad hoc ut in portionibus quæ conferuntur sit æqualitas. Et certè est singularis & necessaria declaratio in materia: & in expresso ita tenet Ludovic. Roman. licet non ita fundet nec declaret, in *leg. Si emancipati. Cod. de Collat. 2. col. num. 9. & ibi Fulgos. §. col. num. 9. Philipp. Dec. in dict. Authentic. eod. tit. fin. col. & quest.**

Unum tamen est, quòd omnia prædicta debent intelligi, quando filius succedit ex testamento vel ab intestato titulo universali tamquam hæres: secus verò si succedat titulo particulari; ut quia sit institutus in aliqua re certa, aliis fratribus hæredibus institutis universaliter; vel ei legatum sit relictum, quòd vult acceptare; vel si ab intestato decedat pater, & in codicillis vel qualibet dispositione legatum ei relinquat: quia hoc casu non tenetur filius conferre sibi donata à patre in ejus vita; quia non succedit titulo universali, sed particulari, & capit

(b) Vide extra communem sententiam relatam á Rip. in *leg. 4. num. 144. ff. Ad leg. Falcid.* ubi Pic. num. 66. citat, Carolum Rum. num. 18. & 23. Menchac. de *Success. creat. §. 30. num. 161.* qui contrarium tenet, imò quòd non computatur in Legitimam: Carras. in *leg. Filium quem habentem. num. 107. in ultim. part. Cod. Famil. eriscund.* Covarrub. qui communem sequitur, in *cap. Raynald. §. 2. de Testament. num. 6. & vide de hac communi latè Matienz. in leg. 3. tit. 8. lib. 5. Recopil. glossa . . . num. 7.*

capit sicut extraneus: text. est in *leg. Si pater pro filia. ff. de Collat. dotis. text. in leg. A patre. Cod. de Collationib.* Cujus verba sunt: *A patre verbis præcariis in codicillis relictum, extero jure capiens filia, ad collationem dotis urgeri non potest. text. in leg. Ex causa. Cod. Famil. erisc. & in expresso istam sententiam & conclusionem tamquam summè necessariam in materia tenet Alberic. de Rosa in *leg. Emancipati. Cod. de Collationib. 1. col. in fin. & ibi Jas. pen. col. numer. 95. Bald. in dict. leg. A patre. Cod. de Collationib. & ibi Angel. Paul. Roman. Alexand. Fulgos. Corn. Jas. & Lancellot. Dec. idem Bald. ubi valde commendat, in dict. leg. Ex causa. Cod. Famil. erisc. & ibi Angel. Paul. & communiter Doctores.**

Ex quo subtiliter posset quæri: Si filii sunt instituti in diversis rebus certis, (qui habentur pro universaliter institutis, & æquales partes debent habere, licet res sint diversi valoris, ut in *leg. Quotiens. §. Si duo. ff. de Hæred. instit. & traditur plenè in leg. 1. §. Si ex fundo. eod. tit.) an tunc ille, qui in vita aliquid à patre recepit, teneatur conferre? Et videtur quòd non: quia ex ipsa vera & propria institutione defuncti sunt particulares successores in certis rebus; unde, licet juris fictione & dispositione videantur instituti universaliter, tamen illud est verum quoad alia bona hæreditaria dividenda, non verò quoad inducendam collationem in rebus in vita donatis. Sed hoc non obstante, ego teneo contrarium, imò quòd teneatur conferre; quia jam succedunt filii universaliter, & in omnibus & per omnia habentur pro universalibus hæredibus quoad extrinsecos effectus, licet quoad ipsam rem videntur legatarii: argumento text. cum materia in *dict. leg. 1. §. Si ex fundo. ff. de Hæred. instit. & in dict. leg. Quotiens. §. Si duo. eod. tit. & in leg. Quotiens. Cod. eod. tit. & utrobique Bart. & communiter Doctores.**

Quoad tertium: scilicet, quæ personæ teneantur conferre, & quibus sit conferendum? Dico, ponendo regulam & conclusionem generalem, quòd omnes descendentes, quibus ab intestato debetur Legitima, conferunt inter se, succedendo ascendentibus, nulla differentia facta sexus, gradus, emancipationis, vel patriæ potestatis; & nulla alia persona tenetur conferre, ut infra clarissimè apparebit: text. est capitalis & expressus in *leg. Ut liberis. Cod. de Collationib.* Cujus verba sunt: *Ut liberis, tam masculini quam femmini sexus, sive juris sui, vel in potestate constitutis, quocumque jure intestata successionis æqua lance parique modo prospici possit, &c. Text. in leg. Illud. §. fin. ff. eod. tit. & in expresso Anton. Gomez, in Leges Tauri.*

pressò istam regulam & conclusionem ponit Bald. in *leg. Si emancipati. Cod. de Collationib. 2. col. in fin. versic. Item potest notare. & ibi Paul. de Castr. 2. col. num. 2. dicens perpetuò mente tenendam, quia illuminat totam materiam collationum: Philipp. Dec. 6. col. num. 9. qui reputat singularem.*

Ex quo primò infero, quòd filius suus & in potestate confert filio suo & in potestate. Secundò infero, quòd filius suus & in potestate confert emancipato. Tertiò infero, quòd filius emancipatus confert filio suo & in potestate. Quartò infero, quòd filius emancipatus confert filio emancipato, licet de jure antiquo contrarium esset dispositum, ut in *leg. Si emancipati. eod. tit.* Quintò infero, quòd filius nec suus nec emancipatus, descendens ex linea materna, confert alteri filio vel descendenti ex ea, quando de ejus successione tractatur. Sextò infero, quòd filius adoptatus ab avo, proavo, vel alio ascendente; cum efficiatur suus & in potestate ejus ab intestato & ex testamento, & sibi debeatur Legitima: vel adoptatus ab extraneo; cum efficiatur tantum suus ab intestato, ut in *leg. Cum in adoptivis. Cod. de Adoption. confert: Ita probat text. in leg. 1. §. Is quoque. ff. de Collat. bonor. text. in leg. 2. ff. de Collat. dotis. & tenet Bart. in *leg. Pater filium. eod. tit. de Collat. dotis. 2. col. in fin. Paul. de Castr. in leg. Si emancipati. prope finem. Cod. de Collat. Confirmatur, quia filius adoptivus quoad omnia habetur ut filius legitimus & naturalis, & habet eadem jura: text. est in *§. Adoptivi. Inst. de Exhæred. liber. Cujus verba sunt: Adoptivi liberi, quando sunt in potestate patris adoptivi, ejusdem juris habentur, cujus juris sunt ex justis nuptiis procreati.***

Septimò infero, quòd filius legitimatus confert, quia est filius & descendens, & debetur ei Legitima, & efficitur suus: ita probat text. in *Authentic. Quib. mod. natur. effic. sui. in rubra & in toto titulo, maximè in cap. Et quoniam variè. text. in Authentic. Quib. mod. natur. effic. legitimi. cap. Sit igitur licentia. text. in §. Minus. Institut. de Hæred. qua ab intest. defert. text. in Authentic. de Incest. nupt. cap. Dubitarum. collat. 2. text. in leg. Cum quis. in fin. Cod. de Natur. liber. Et in expresso quòd efficiatur suus tenet Bald. in *leg. Eam quam. Cod. de Fideicommiss. 1. col. in fin. quod dictum reputat unicum & singulare Jas. in leg. Qui se patris. Cod. Unde lib. 4. col. & in leg. 2. ff. de Vulgar. & pupil. 4. col. num. 20. Ex quo etiam inferitur, quòd transmittet, & potest institui coram duobus testibus, ut in *leg. Hac consultiissima. §. Ex imper-***